

فلسفه و اجتماعيات

مجموعه سى

مؤسس

آلام سرى

آيده بر نشر اولونور

مدبرى

محمد نورت

استقلال و قباطاش ليسه سى فلسفه و اجتماعيات
و تيجارت مکتبی اقتصاد معلیاستقلال ليسه سى مدبرى و استانبول اوکک
و استقلال ليسه لری ادبیات معلی

بر صابره

- تربىسى قسم : سوفراط اورخانه سهرالدیه
تورك تاريخنه باشلانغیچ محى الدين
دینی اجتماعيات علمى ضیا
قانونلر تحاول ایده بیلیرمی ؟ (بووانقاره دن) م.م. السهامی
دیوان ادبیاتی : تصنیع آلام سرى
خارجی ادراك هانمى منج
اجتماعی سناتیک (« لسته روارد » دن) زهت نورت
اسکی یونانستانده اجتماعی فکرلر اسماعیل ضرر
نطبیقى قسم : تحریر نفوس و اجتماعيات قامیل زاقار
بژده فکر جریانلری علمى ضیا
تحلیل و تنقید قسمی : ضیانت ترجمه سى : شاذیه برین در . ا . س .
دو قارت ترجمه سى : ابراهیم ادهم بن مسعود صه . ف

اداره خانه : استانبول - سهرزاده باشی - استقلال ليسه سى داغلنده دائره مخصوصه
استانبول - مطبعة ابوالضیا

خارجی ادراک مسئله‌سی

خارجی ادراک *La perception extérieure* موجود اشیانک حواس یاردیمیه بیلنمسی در . ادراک نه صورتله وقوعه کلدیکنی ، بواذراک کیفیتیک مه قانیزماسنی آ کلامق ایچین ، ادراک حادثه‌لرینی جریان ایتدکلی شکلده تثبیت ایدلم .
مثالز شویله برشی اولسون : برسامعه ادراکی آلام ، مثلا برچاک صداسی ، و بو حادثه‌نک صفحه ونتیجه‌لرینی دقتله کوزدن کچیرهلم .

اولا ، شه‌سز ، چاک طوقاغنک چاک اوزهرینه وورماسی ؛ چاک اهتزاز ایتمی ، بواهتزازک مکان داخلنده هوایه انتقالی لازمدر . بورایه قادار وقوعه کلن شیرل فیزیکی برعلتدن عبارتدر . بونی فیزیکی‌نک تدقیق ایجاب ایدر .

1 . ایلمک حادثه ، قولاق واسطه‌سیله ، اهتزاز ایتش اولان هوا موجه‌سنی آملقلمز کیفیتیک در . قولاق واسطه‌سیله ، یعنی ، حد ذاتنده « عصب سمعی *nerf auditif* واسطه‌سیله . بوتون قولاق عضوی ، ذاتاً ، بو موجه‌لری آملقلمزی قولایلاشدیرمق ایچین خارق‌العاده برصورتده یاپیلمشدر . - بویله‌جه بزم آلدیلمز شیء اصلاً اونوتمایلم که بر حرکت *mouvement* دن بر « حرکت اهتزازیه *mouvement vibratoire* » دن هوا موجه‌لرندن باشقه برشی ده‌کلدر .

ایشته بو کیفیت ، بو هوا موجه‌سنی اخذ ایتمک کمز کیفیتیک ، قلاسیق پسیقوولوژیده « تنیه یاخود انطباع *excitation ou impression* » اسمنی آلیر .

2 . بوانطباع عصب واسطه‌سیله دماغه قادار انتقال ایدر ، یعنی ، بالذات دماغ - محتملدر که - بر حرکت اهتزازیه‌نک مرکزی اولور .

بورایه قادارده اونوتمایلم جریان ایدن حادثه فیزیکی‌نک بر حادثه‌دره . شاید علم ، بونک بو صورتله وقوعه کلدیکنی اوکره‌تمه‌سه‌یدی حادثه‌نک بو قسمندن خبریمز بیله اولمایه‌جقدی . ایشته نته‌کیم بو هوا موجه‌سی بزم طرفزدن أخذ ایدیله‌جکسه بر فونوغراف طرفندن آلمش اولسایدی معوج بر خط حصوله کلیر هرشی بوندن عبارت بولونوردی .

۳ . ايشته يکی بر حادثه اولویور : احساس یعنی صدا . اویله بر صدا که حوشمزه کیده ر یاخود کیتمز کسکین یاخود قابا اولابیلیر . - شاید چاک صداسی رینه باشقه بر مثال آلمش اولسایدق باشقه بر احساس حصوله کله جکدی . حرارت قوقو، لمس، ضیا، احساسلری کبی شعور ایچین حادثه ايشته بورادن باشلايور .

۴ . اوحالده احساس دیدیکمز کیفیت ایله جریانی تعقیب ایتدیکمز بواولکی حادثه لر آراسنده کی مناسبت نه در ؟ بومسئله مهمدر ، بوراده دورماقلغمز لازم کلیر . احساس دیدیکمز حال دماغده جریان ایدن بو حادثه به بلاواسطه immédiatement مربوطدر . فقط احساس ایله دماغده وقوعه کلن حال یعنی تنبیه آراسنده هیچ بر مشابته یوقدر . احساس تنبیهک بردوام و تمادیسندن عبارت ده کلدر . زیرا ، تنبیهی متعاقب حاصل اولان « دماغی حرکت mouvement cérébral » باشقه شی، صدا احساسی باشقه شیدر . فی الحقیقه ایشیتدیکمز چاک سه سی ایله دماغده وقوعه کلن حرکت لر آراسنده بر مشابته بولوناماز . بوراده بر ساحه دن دیگر بر ساحه یه وقوعه کلش آشکار بر صیچرامه وار . بوکا رغماً ، علمده ، بو دماغی حرکت ایله احساس آراسنده بر علت و نتیجه مناسبتی اولدینی انکار ایدیلهر .

بالتجربه expérimentalement « عصبی تنبیه » ک احساسی دعوت ایتدیکی محققدر . احساسی حذف ایتک ایچین تنبیهک حذف ایدیلسی کافی کلیر . کوزلریمزی قابایلم : بوتون باصره احساسلری منقطع اولور . کوزلریمزی آچالم : رنک و شکل احساسلریمز یکیدن باشلار . اک صریح بر علیت رابطه سی ، بر فیزیقچی ایچین ده بوندن فضله برشی دکلدر .

ايشته تنبیه و احساس آراسنده هیچ بر مشابته اولماقله برابر ، برنجیسی ایکینجی نك اعترافی قابل اولمایان شکلده علتی اولویور . [۱]

۵ . اوحالده ادراکی شویله تعریف ایتک قابل اولاجق : ادراک ، خارجی بر شأنیتمک علامتی کبی تلقی اولونان احساسک تفسیری در .

مثالزه تطبیق ایده رسهک : بر صدا احساسی آلیورم ، بو صدانک شدتی ویا

[۱] بوتنبیه ایله احساس آراسنده کی مناسبت psycho.pysique طرفدن مساحه سی قابل بر مناسبت در . فقط بومناسبتک تدقیق آریجه یاپیلمق لازمدر . بوراده اصل بحثمز - خارجی ادراک - دی . سلسله یی بوزمامق ایچین اومسئله یی شیمدیک بر طرفه بر اقیورز .

تيزلكنى حس ايتمكله اکتفا ايده جک يرده ، بوا حساسده ، صدا چيقارتان بر شيك علامتى بولويورم .

بوتفسير ناصل اولويور ؟

6 . بوتفسيرى علت پرهنسيپى نك تطبيقى ايله ياپيورز . عادتاً انسياقى بر صورتده شويله دييورز : بودويدىغم احساسك بر علتى ، خارجى بر علتى وار ؛ بنده حصوله كن بوتغيرى برشى ، بىم خارجده برشى حصوله كتيريور . بوراده ايكي مهم نقطه يه اشارت ايتمكلكمز لازم :

اولا ، بومحا كمه نك ، ماده نك شأيتنى réalité اثباته كافي برشى اولمايدىغنى بيلمك ايجاب ايدور . بوراده موضوع بحث اولان تماميله باشقه بر شيدر : بوراده طبيعى وعادتاً انسياقى صورتده ياپيلمش برمحا كمه موضوع بحث اولويور . بومحا كمه ايله ، ياكلكش ويا دوعرى ، بز كندمرك خارجنده بر شى موجود اولديغنى قناعتنه واصل اولويورز . بومحا كمه نك منطقى هيچ برقيمتى يوقدر ؛ فقط يسيفرلور نيك اهميتى چوقدر .

صوكر ، علاوه ايدلم كه : بو عمليلىر نتيجه سنده ، « خارجى شأيتت réalité extérieure ادراك ايديلمش دكل ، آنجاق استنتاج اولونمشدر : ادراك ايتديكمز شى ساده جه احساسدن عبارتدر . بز احساسك موجود اولماسندن ، احساسك منبعى نك موجود اولماستنى استنتاج ايدىيورز . باشقه بر تعبيرله ، بز بر « خبر » آليورز . ربه « واسطه directement » بيلمكمز آنجاق بو خبردر . بوقسه او « خبر » ك كلاميكى بر ، يعنى ، خارجى شأيتت دكل . صوكر ، محا كمه واسطه سيلاه ، بو خبرك كلديكى منشاء انتقال ايدىيورز . — بو آشا يوقارى ، بر تلفون قابينه سنه كيروب قونوشديغمز وقت خطك اوتكى اوجنده آرقداشمزك بولونديغنى استنتاج ايديشيمزه بكمز .

ايشته بوسورتله بر « خارجى شى objet externe اولديغنى يلبور يا خود آكويورز . بوتفسيرى تماملامق ايجين بو « خارجى شى » ك ماهيتنى كشف وتخمين ايتك قاليور . مثالزده ايسه ، بوسدايى چيقارتان شيك « چاك » اولديغنى كشف ايدورز .

7 . بو عمليه يى آكلامتى چوق قولاي وچوق بسيطدر : فى الحقيقه ، بوچوقدنبرى بك اينى طانيدىغمز اعتياد وتداعى قانونلرينك بر نتيجه سندن باشقه برشى ده گلدر . بز ، ماضيده برچوق دفعه لر ، بر چاك چالينيركن كوردك وايشيتدك . بو دفعه ده

دویدیغمز صدایی ، مالك اولدیغمز بو صدا احساسی ، خارجه ، اونی وجوده کتیرمش اولان چاکه عطف صورتیه تفسیر وایضاح ایتدک .

بورایه قادار یایدیغمز چوق بسیط تحلیلدن چیقان اهمیتلی بر نتیجه وار :
بز اصلا خارجی ادراك ایتیمورز . بزم ادراك ایتدیگمز شی ، آنجاق خارجدن شعوریمزه کلن خبرلدر ، و بز ، بر تله فون قابینه سنه مؤبد آقاپاتیلیمش بر کیسه به بکزه رز که ، بو کیسه ، اوزاقدن ، اسرارلی بر طاقم لسانلرده ، بر طاقم خبرلردن باشقه بر شی آلمایه مقتدر ده کلدز .

بزم ، خارجی ادراك عملیه سی ائناسنده دوغریدن دوغری به خارجی شأیتی دکل ، فقط بو شأیتیه عائد بر طاقم خبرلری ادراك ایده بیلدیگمز کیفیتلی فیزیولوژی علمنک تثبیت ایتدیکی چوق دفته شایان واقعه لره استناد ایدر . بو واقعه ، قلاسیق پسقولوجیده اعصابک «نوعی قدرت *énergie spécifique*» مسئله سی در ، که «احساس» تنبیهی نقل ایدن عضولره تابعدر» دییه خلاصه اولونابیلر . فی الحقیقه حواسمزک اعضای بزه آنجاق خصوصی ونوعی بر جنس داخلنده احساس زمهرلری ویره بیلورلر . مثلاً: باصره بزه آنجاق رنگ احساسی وهریر ، فقط اصلا صوت احساسی وهرمز . بوندن باشقه ، بر حاسه اوزهرینه یاپیلان مختلف جنسده فیزیق تأثیرلر ، مختلف احساسلر تولید ایده جک یرده ، آنجاق او حاسه نك ویره بیله جکی احساسی تولید ایدر لر . وبالعکس مختلف حواس اعضامزه یاپیلان عینی بر تأثیر هپسنده باشقه باشقه احساسلر وجوده کتیریور .

حواس عضولرمزک خارجدن نه کی تنبیه آلیرلر سه آلینلر نوعی بر قدرتک نتیجه سی اوله رق هپ بو قدرتله متناسب احساسلر تولید ایتدیکی حادثه اوقادار اهمیتلی در که بعضی فیزیولوجیستلر حتی ایلری به کیده رک حواسک بو نوعی تخالقی نك علتی اولق اوزره جمله عصییه نك خارجه هیچ بر علاقه سی اولمادیغنی بیله ادعا ایتیلر در . [۱]

[۱] « موللر Müller » طرفندن اورتایه آتیلیمش اولان بو « اعصابک نوعی قدرتی » مسئله سنه « لوتزه Lotze » و « برغسون » اعتراض ایدیور «موللر» ک قانونی درجه سنده بواعتراضکده اهمیت اولماسایدی بو استطرادی یایما یا جقدم . بواعتراض شویله در : اگر موللرک ادعای دوغریسه ، اگر بو مختلف تنبیلر بر عینی عصب اوزهرنده مؤثر اولارق عینی جنسدن احساسلری دعوت ایدیورلر سه ، نه دن دولای ، ضیا موجهلری ، عصب سمعی اوزهرنده اصلا سس حاصل ایتیمورلر ؟ وبالمقابله نه دن صدا موجهلری ضیا احساسلری حصوله کتیرمبور ؟

ایشته کورولوپورکه بوادرا کله، یعنی احساسلریمزك تفسیری، بزه بوا احساسلرک تقابل ایتسی لازم کان «خارجی برشأیت» حقنده فکر ویریور. واوزمان خارجی بر عالمک موجودیتی مسئلهسى میدان چقیور. دیمک اولویور که، خارجی ادراك دیدیکمز کیفیت، احساسلریمزك بر خارجیه شمه سندن عبارتدر. فی الحقیقه «محسوس عالم monde sensible» حقنده کی بیلکی مز، احساسلریمزی خارجه عطف ایتک واونلری مکان داخلنده انتشار ایتدیرمکه حاصل اولان بر بیلکی در. بوصورتله، اشیا، بزدن خارج کی تصور ایدیلیور. واکر بزغیب اولساق بیله اشیا، موجود اولمده دوام ایده جکلدر. دیمک اولویور، که بزم ادرا کمزه نظراً مستقل اولماسی لازم کلن بر «شأیت» وار. بو خارجی شأیت عائد اعتقاد مز نهیه استناد ایدیور؟ ایشته شیمدی ده حل ایدیلسی ایجاب ایدن مسئله بودر.

برجوق کیمسلر ایچین بومسئله موضوع بحث بیله ده کلدر. احساسلرک تفسیری اوقادار صریح و آشکاردر، که بر کره احساس حصوله کلدیمی، او احساسی وجوده کتیره ن خارجی شأیت حقنده کی اعتقاد در حال حاصل اولور. بوندن دولایی بعضی فیلسوفلر، بوا اعتقادک سببی، بر «حدس intuition» ه عطف ایدیورلر.

مثلاً، اسقوجیالی فیلسوف رید «Reid» ك «حدسیه جیلک» intuitionisme نظریه سی، بزم، خارجی عالمی ناصل ادراك ایتدیکمزی شویله قبول ایدیور: بز خارجی عالمک موجودیتی، دوغریدن دوغرییه ادراك ایده رز. خارجی عالم حقنده بزده حدسی برانطباع وارددر. وبوانطباعک برواسطه یه احتیاجی یوقدر. خارجه کی جسملری کورمک، اونلره دو قونمق، بوجسملر حقنده بر شعور صاحبی اولمقدر. فقط کورولوپور که خارجی ادراك حقنده سرد ایدیش بوحدسیه جیلک فکری بسیط اولدیغی قادار اعتراضی قابل بر فکر کورونویور. چونکه اشیا ایله تماسمز حواس واسطه سیله در؛ یوقسه «رید Reid» ك دیدیکی کی بلا واسطه ده کلدر.

«موللر» ك سرد ایتدیکی دلیلله کلنجه، کندی کندیمزه صورایلرزه که «اکر الکتریک تنبیهاتی، مختلف جنسدن احساسلره آفاق اولاراق تقابل ایدن مختلف مرکبلی Composante حاوی ده کسه، واکر هر حاسه نك وظیفه سی، منحصرأ، کندیغی علاقه دار ایدن مرکبلردن ماعداسی خارجه براتق ده کسه، اوزمان حواسه مؤثر عینی تنبیهلر مختلف احساسلری تولید ایده جک» (Bergson, matière et mémoire, 41) بوصورتله «موللر» ك ایضاحی ده بیهوده اولاجقدر.

« مهن دویران Main de Biran » ك مدافعه ایتدیكى باشقه بر فكره كوره، خارجی ادراك حقنده بزه اعتقاد ویره ن شی « عضلی جهد » دن عبارتدر . قدرتمزی صرف ایتدیكمز زمان بوقدرته مقاومت ایدن بر حائل كورورز . بو فعالیتیه قارشى كلن مقاومتی سهزدیكمز زمان بزدن باشقه بزدن مستقل بر موجودیت اولدیغنی حس ایدورز . او حالده قدرت صرف ایتدیكمز زمان هم صرف ایدیلن بوقدرتك شعورینی همده بوقدرته مقابله ایدن مقاومتیه عائد شعوری دویارز .

بر اوچنجی نظریه « دهقارت Descartes » « ویقتور قوزهن Victor Cousain » ك طرفدار اولدقاری « انتقال نظریه سی système d'inférence » در . بونظریهیه كوره حال شویله در :

« خارجی عالمك موجود اولدیغنه بنده اعتقاد حاصل ایدن شی، بو خارجی عالم حقنده بنم ارادهمه تابع اولقسزین موجود احساسلردر . بوا احساسلرك موجودیتنه باقارق اونلرك خارجی عالمدن كلدیكنه قانع اولویورم . »

« ویقتور قوزهن » دهقارتك بوفكرینی داها واضح شكلده شویله اتمام ایدیور :

« احساس بر شعور حادثه سیدر . هر احساسك بر سببی آرائمق لازم كلیر . بوا احساسلرك سببی ایسه بن ده كلم . بونلری بر باشقه سبیه ، بندن باشقه بر سبیه ، یعنی خارجی عالمه عطف ایتك لازمدر . »

كر ك دهقارتك كرك قوزهنك فكرلرندن شوآ كلاشیلور : انتقال نظریه سنه طرفدار اولانلر خارجی عالمك موجودیتنی بر استدلال و بر محاكه نك نتیجه سنده چیقاریلش اعتقاده عطف ایتكده درلر . علیت پرنسپینه مستند اولان بر تفكر ایله احساسلرمزی خارجی بر شأنیته عطف ایدیورز .

دهقارت وقوزهندن ماعدا بعضی فیلسوفلرده خارجی عالمك ادراكی مسئله سننده بو انتقال نظریه سنه طرفدار درلر .

استانبول قیزلیسه سی فلسفه واجتماعیات معلمی

ضامی مضمیم